

มโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวกัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา Thai Cultural Concepts of Cambodian Students, University of Phayao

กัญญาภัทร มหาวงศ์* จารุณี มณีกุล*
Kanyapat Mahawong* Jarunee Maneekul*
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
Faculty of Education*
Chiang Mai University*

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องมโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวกัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์วัฒนธรรมไทย และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อมโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวกัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา ประชากรที่ใช้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีจากประเทศกัมพูชาจำนวน 16 คน ที่ใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัยพะเยา ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป มีการใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล และการสัมภาษณ์กลุ่มโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างและใช้แบบทดสอบวัดมโนทัศน์วัฒนธรรมไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และค่าสถิติ ร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า 1) มโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวกัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา ในด้านภาษาไทย อาหารไทย มารยาทไทย และประเพณีไทยอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 75 ประกอบกับการวิเคราะห์ผลการตอบแบบสัมภาษณ์ ลักษณะการตอบคำถาม นักศึกษาสามารถคิด วิเคราะห์ อธิบายคำจำกัดความและยกตัวอย่าง มโนทัศน์วัฒนธรรมไทยในเรื่องต่างๆออกมาในรูปแบบของนามธรรมได้ 2) ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อมโนทัศน์วัฒนธรรมไทยพบว่าลักษณะสังคมส่งผลต่อความคิดหรือการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยซึ่งนักศึกษาชาวกัมพูชามีการปรับตัวตามสภาพสังคม และมีการเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนและบุคคลใกล้ชิด

คำสำคัญ : มโนทัศน์วัฒนธรรมไทย, นักศึกษาชาวกัมพูชา, มหาวิทยาลัยพะเยา.

Abstract

The study of Thai cultural concepts of Cambodian Students, University of Phayao. The objectives were to study the Thai cultural concepts and to study the factors that effect the concepts of Thai cultural of Cambodian Students, University of Phayao. Population were 16 bachelor's degree students from Cambodian living in the University of Phayao more than 6 months. Data was collected by means of an individual and group interview, using a semi - structured interview and the concepts of Thai culture tests. The data were analysed using content were analyzed by content analysis and percentage. The results of the study indicated. 1) That most Cambodian students at the university had an average level in the Thai cultural concepts with the aspects of Thai language, food, manners, and customs by got a score of fair level 75%.The interview showed that they were able to think, analyze and explain the

Received: 2020-12-09: Revised: 2021-01-20: Accepted: 2021-01-26

definition of the Thai cultural concepts and were able to give and examples of the Thai cultural concepts on abstract forms. 2) The factors effecting the concepts of the Thai culture were that the students were able to adapt to the society and learn from peers and people who they were in touch.

Keywords: Thai cultural concept, Cambodian students, University of Phayao.

บทนำ

อาเซียนเป็นการรวมตัวกันของ 10 ประเทศ ในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นองค์กรระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีจุดประสงค์หลักได้แก่ การส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ การบริหาร การส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค การเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค การส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในรูปของการฝึกอบรมและการวิจัยและส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตร และอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนการปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม อีกทั้งการเสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอก องค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ (กฎหมาย สุขสถิต , 2555) จากการที่อาเซียนได้เข้ามาสู่ประเทศไทย ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงต่างๆภายในประเทศ เช่น การเปลี่ยนแปลงการปรับเปลี่ยนบทบาทของสถานศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งมีการเปิดรับนักศึกษาต่างประเทศทั้งในอาเซียนและนอกอาเซียนเข้ามาในสถานศึกษาในปัจจุบันมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยพะเยาเป็น มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ตั้งอยู่ในจังหวัดพะเยา เดิมเป็นวิทยาเขตในสังกัดมหาวิทยาลัยนเรศวร ต่อมา มีการตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2553 เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 ซึ่งในปัจจุบันมหาวิทยาลัยพะเยาได้มีการเปิดรับนิสิตนักศึกษาอาเซียนหรือนิสิตนักศึกษาต่างประเทศตามโครงการต่างๆมากขึ้น อาทิเช่น โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีโดยโครงการดังกล่าวเริ่มขึ้นตามพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในวโรกาสที่เสด็จฯ เยี่ยมชมโบราณสถานต่างๆในราชอาณาจักรกัมพูชา ระหว่างวันที่ 1-11 กุมภาพันธ์ 2544 และได้ทรงทอดพระเนตรเห็นความขาดแคลนด้านการศึกษา และความยากลำบากในการเข้ารับการศึกษาของเยาวชนชาวกัมพูชา จึงได้มีพระราชดำริที่จะพระราชทานการศึกษาแก่ชาวกัมพูชา โดยได้โปรดเกล้าฯ ให้นำหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการโครงการ และทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ เป็นประธานโครงการจากพระราชดำริจะพระราชทานการศึกษาดังกล่าว กอปรกับมหาวิทยาลัยพะเยาสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อเยาวชนชาวกัมพูชา และทรงมุ่งมั่นในการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาในฐานะของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ และได้มี พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ.2553 จึงได้พูลเกล้าฯ ถวายทุนการศึกษาโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 จนถึงปัจจุบัน และในโอกาสนี้ มหาวิทยาลัยพะเยาได้จัดทำรายงาน การดำเนินงานโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา (ด้านการศึกษา) ประจำปี พ.ศ. 2558 เพื่อสนับสนุนโครงการพระราชทาน

ความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งขึ้นไป จึงทำให้มหาวิทยาลัยพะเยารับนักศึกษาประเทศกัมพูชาเข้ามาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยพะเยาทุกปีการศึกษา ปีการศึกษาละ 5-6 คน จากโครงการดังกล่าว

มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดมีลักษณะเป็นคำหรือกลุ่มคำ แต่ไม่ใช่กลุ่มคำที่เป็นชื่อเฉพาะ โดยความคิดรวบยอดจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความรู้ข้อเท็จจริงหลายอย่างมาประกอบกัน ความคิดรวบยอด จึงเป็นความรู้ ความเข้าใจในภาพรวมขององค์ความรู้ ข้อเท็จจริง (นาตยา ปิลาธนนานท์, 2542) เมื่อเราพูดถึง มโนทัศน์ที่มีต่อเรื่องต่างๆ เราอาจใช้แทนคำว่า แนวคิด ความคิด ความคิดเห็น ความคิดรวบยอดหรืออาจใช้ทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่าคอนเซปต์ มโนทัศน์มีส่วนสำคัญในการปรุงแต่งชีวิตแต่ละคนให้แตกต่างกันไปตามวิถีชีวิตของแต่ละคน การมีมโนทัศน์ในแต่ละเรื่องอย่างไรวินั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพล ต่อการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องราวดังกล่าว (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545) การเกิดมโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น บุคคลจะต้องมีความรู้และประสบการณ์ เพื่อสามารถสรุป อธิบาย แยกแยะ อะไรเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ความคิดรวบยอดมีระดับความยาก ง่าย ละเอียด ลึกซึ้ง สำหรับแต่ละคนแตกต่างกันทั้งวัย วุฒิภาวะ ความรู้ ประสบการณ์ ล้วนมีผลต่อการรับรู้ความคิดรวบยอดของแต่ละบุคคล มโนทัศน์ของสิ่งต่างๆ อาจเปลี่ยนไปตามบริบท ทางวัฒนธรรม ค่านิยมในสังคม การได้รับความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ตามกาลเวลา สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อหมวดหมู่ที่มีอยู่ และสามารถพัฒนาหมวดหมู่ใหม่ได้ มโนทัศน์มีความสำคัญมากในการกำหนดความเป็นมนุษย์ เพราะมโนทัศน์มีหน้าที่ในการทำความเข้าใจและใช้เหตุผลเพื่อสร้างกรอบและข้อสมมุติ เพื่อเข้าใจสิ่งรอบตัว และสร้างเลนส์การมองโลก เปรียบเสมือนการมองผ่านเลนส์เลนส์ที่เรามองแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับมโนทัศน์ต้นแบบที่เรามี (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ , 2545) การศึกษามโนทัศน์เรื่องวัฒนธรรมไทยประกอบด้วยมโนทัศน์ว่าด้วยเรื่องของปัจจัย 4 ประกอบด้วย อาหารไทย เครื่องนุ่งห่ม (การแต่งกาย แบบไทย) ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย มโนทัศน์ว่าด้วยเรื่อง มารยาทไทย เช่น กิริยา วาจา การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การทำความเคารพ การแสดงกิริยาอาการการรับประทานอาหาร การให้และรับบริการการทักทายการสนทนา การใช้คำพูด การฟัง การใช้เครื่องมือสื่อสาร เป็นต้น และมโนทัศน์ว่าด้วยเรื่อง ศิลปะ ประเพณี และพิธีทางศาสนาของไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

จากการที่นักศึกษาชาวกัมพูชาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทยหรือในประเทศไทย จะต้องพบเจอหรือจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยได้ เนื่องจากวัฒนธรรมไทยเป็นส่วนหนึ่งของ สังคมไทย การใช้ชีวิตในสังคมไทยจึงต้องเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย ซึ่งวัฒนธรรมไทยและมรดกทางวัฒนธรรมหลายประเภทแสดงถึงปรัชญาชีวิต ความเชื่อ และศาสนา โดยแฝงนัยของความเป็นเหตุเป็นผล เช่น บทเพลงหรือการเล่นของเด็ก สะท้อนถึงความรักความห่วงใยของคนในครอบครัว การเคารพยำเกรงผู้สูงอายุ วัฒนธรรมหลายประเภทจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของคนไทย (ปัญญา เทพสิงห์, 2559) โดยวัฒนธรรมไทยคือสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสังคม สะท้อนออกมาในรูปแบบ ภาษา เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนประเพณีการดำเนินชีวิตเป็นแบบแผนของการประพฤติปฏิบัติที่ติงาม การแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆ (รัชนิกร เศรษฐ , 2536) กล่าวว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทยนั้น มีความจำเป็นจะต้องรู้ถึงความหมายของคำว่าสังคมและวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมและวัฒนธรรมอย่างชัดเจนเพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากสัตว์ชนิดอื่น คือ มีวัฒนธรรม วัฒนธรรมไทย มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้ชีวิตในสังคมไทย การที่นักศึกษาชาวกัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา อาศัยอยู่ในสังคมไทยจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมไทยหากสามารถเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมไทยก็จะสามารถปฏิบัติ และตอบสนองต่อ

สังคมไทยได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพสังคม สภาพแวดล้อมและสามารถอาศัยอยู่ในสังคมนั้นอย่างมีความสุข

งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษา เรื่องของมโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษา ชาว กัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยาโดยคำว่า มโนทัศน์ (concept) ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า มีความหมายถึงการศึกษา และอธิบายความคิด เรื่องวัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาว กัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นอย่างไร นักศึกษามี มโนทัศน์ และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรมไทยอย่างไรในรูปแบบไหน และมีปัจจัยอะไรที่มีผลต่อมโนทัศน์เรื่องวัฒนธรรมไทยดังกล่าวโดยผู้วิจัยต้องการศึกษามโนทัศน์ดังกล่าว กับพฤติกรรมของนักศึกษาชาว กัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาว กัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อมโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาว กัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชาว กัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยาที่ใช้ชีวิตอยู่ใน มหาวิทยาลัยพะเยา ตั้งแต่ 6 เดือน ขึ้นไป ระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยนักศึกษาจากประเทศกัมพูชา จำนวน 16 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์มโนทัศน์วัฒนธรรมไทย และปัจจัยที่มีผลต่อมโนทัศน์ของนักศึกษา ชาว กัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งมีการแปลแบบสัมภาษณ์เป็นภาษาอังกฤษ และภาษากัมพูชา โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับมโนทัศน์วัฒนธรรมไทย และตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อมโนทัศน์วัฒนธรรมไทยโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 -1.00

2) แบบทดสอบวัดมโนทัศน์วัฒนธรรมไทย โดยเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งมีการแปลทดสอบเป็น ภาษาอังกฤษ และภาษากัมพูชา โดยเนื้อหาในแบบทดสอบประกอบด้วยวัฒนธรรมไทยในด้านต่างๆ คือ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ภาษาไทย อาหารไทย มารยาทไทยและประเพณีไทย จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของข้อความและเนื้อหา มีการเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 -1.00 และมีการนำแบบทดสอบทดลองใช้กับนักศึกษาแลกเปลี่ยน ประเทศจีนที่สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 30 คน นำแบบทดสอบคำนวณหาค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR.20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) ซึ่งได้แบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.27 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.20 – 0.60 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 0.84

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง ดังนี้

1) การเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการแบ่งการสัมภาษณ์เดี่ยวและการสัมภาษณ์ แบบกลุ่ม ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์มโนทัศน์วัฒนธรรมไทย และปัจจัยที่มีผลต่อมโนทัศน์ในการเก็บข้อมูล

2) การเก็บข้อมูลจากแบบทดสอบวัดมโนทัศน์วัฒนธรรมไทย โดยเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ และนำคะแนนที่ได้มาคำนวณค่าเป็นร้อยละ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าร้อยละ ดังนี้

คะแนนที่ได้ร้อยละ	ระดับมโนทัศน์วัฒนธรรมไทย
80 - 100	ดีมาก
70 - 79	ดี
40 - 69	ปานกลาง
20 - 39	น้อย
0 - 20	น้อยมาก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียง
- 2) แบบทดสอบ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย คิดค่าออกมาในรูปแบบร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบทดสอบวัดมโนทัศน์วัฒนธรรมไทย และปัจจัยที่ส่งผลต่อมโนทัศน์วัฒนธรรมไทย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละข้อ สรุปสาระสำคัญ และคำตอบ โดยแบบสัมภาษณ์นำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียง และแบบทดสอบนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

1. มโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวกำพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา

ความหมายของวัฒนธรรมไทย

นักศึกษาชาวกำพูชาร้อยละ 56.25 ได้ให้คำตอบว่า คำว่า วัฒนธรรมไทย หมายถึง เอกลักษณ์ของคนไทย รวมไปถึงวิถีชีวิต การอยู่อาศัยของคนไทย การแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทย ประกอบไปด้วยการดำรงชีวิต การกระทำต่างๆ และมีความเกี่ยวข้องกับศาสนา

นักศึกษาชาวกำพูชาร้อยละ 31.25 ได้ให้คำตอบว่า คำว่า วัฒนธรรมไทย คือความเป็นอยู่ของคนไทย เป็นการสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ให้คนรุ่นหลังทำตาม โดยมีความเชื่อที่ว่าวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่คนไทย มีการประพฤติปฏิบัติตั้งแต่สมัยโบราณ ตัวอย่างเช่น การทำบุญ การเดินรำ ประเพณีไทยอื่นๆ เช่น ภาษา อาหาร มารยาท เป็นต้น

นักศึกษาชาวกำพูชาร้อยละ 12.5 ได้ให้คำตอบว่า คำว่า วัฒนธรรมไทย คือ การกระทำหรือการแสดงกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละพื้นที่โดยสังคมไทยมีหลากหลายวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมแต่ละภาคของประเทศไทย จะมีความแตกต่างกัน

ผลการสัมภาษณ์ ความหมายของวัฒนธรรมไทย ความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า วัฒนธรรมไทย นั้นนักศึกษาชาวกำพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา มีความเข้าใจว่า คำว่า วัฒนธรรมไทย หมายถึง เอกลักษณ์ของคนไทยการดำรงชีวิตของคนไทยหรือวิถีชีวิต ที่มีการสืบทอดกันมา และเป็นสิ่งที่ดีงาม

ภาษาไทย

ประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนภาษาไทย นักศึกษาชาวกำพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องภาษาไทยว่า ภาษาไทยเป็นเรื่องที่ยาก โดยเฉพาะการพูด การออกเสียง

ของวรรณยุกต์ตามหลักภาษาไทย ทำให้มีความกังวลในการพูด การแสดงออก แต่นักศึกษามีมโนทัศน์เรื่องของภาษาไทยว่า ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์ สุภาพและอ่อนโยน เพราะการพูดภาษาไทยนั้นมีทางเสียงหรือคำต่อท้าย

อาหารไทย

มโนทัศน์เรื่องอาหารไทย ประกอบด้วยรสชาติอาหาร วิธีการประกอบอาหารและวัตถุดิบที่ใช้ ตลอดจนอาหารไทยที่ชื่นชอบ พบว่า นักศึกษาชาวกัมพูชามี มโนทัศน์เกี่ยวกับอาหารไทยว่าเป็นอาหาร ที่มีรสชาติเผ็ด แต่มีรสชาติที่มีความหลากหลาย และมีหลายประเภท วิธีการประกอบอาหารและวัตถุดิบที่ใช้ นักศึกษาชาวกัมพูชาทุกคนมีมโนทัศน์ว่าการประกอบอาหารของไทยมีลักษณะคล้ายกับประเทศกัมพูชา แต่จะมีความแตกต่างทางด้านเทคนิคและส่วนประกอบในบางอย่าง และอาหารไทยที่นักศึกษากัมพูชา ชื่นชอบโดยส่วนมากจะเป็นอาหารที่มีรสชาติเผ็ด เช่น ส้มตำ ต้มยำกุ้ง แกงเขียวหวาน เป็นต้น

มารยาทไทย

มารยาทไทย ประกอบด้วยเรื่อง การแสดงความเคารพ มารยาทในการรับประทานอาหาร และมารยาทในการพูด นักศึกษากัมพูชามีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องมารยาทไทย เรื่องการแสดงความเคารพการยกมือไหว้ และการให้ความเคารพแก่ผู้ที่มีอายุมากกว่าตามลำดับว่าเป็นเรื่องที่ดี สวยงาม มารยาทรับประทานอาหาร นักศึกษาชาวกัมพูชามีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องมารยาทรับประทานอาหารคือการรับประทานอาหารอย่างช้าๆ เวลารับประทานอาหารต้องเงียบไม่คุยกันเสียงดัง มารยาทในการพูดนั้นนักศึกษากัมพูชาได้ให้ความหมายการพูดว่าการพูดของคนไทยมีคำลงท้ายหรือการพูดที่มีทางเสียง ซึ่งเป็นการพูดแบบสุภาพไพเราะ และเป็นสิ่งที่ดีงาม

ประเพณีไทย

นักศึกษากัมพูชามีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องประเพณีไทยว่า มีลักษณะคล้ายกับประเพณีของประเทศกัมพูชา เนื่องจากทั้งสองประเทศมีการนับถือศาสนาพุทธเหมือนกัน ประเพณีต่างๆของไทยจึงมีความคล้ายกับประเพณีของประเทศกัมพูชา แต่อาจมีความแตกต่างเล็กน้อยในเรื่องของกระบวนการหรือขั้นตอนต่างๆ ตัวอย่างเช่น ประเพณีลอยกระทง นักศึกษาชาวกัมพูชาทุกคนไม่เคยร่วมประเพณีลอยกระทงในประเทศไทย แต่ทุกคนมีความคิดว่า ประเพณีลอยกระทงของประเทศไทยมีลักษณะคล้ายกันกับประเพณีลอยกระทงในประเทศกัมพูชา คือมีความเชื่อที่ว่า การลอยกระทงเป็นการส่งผลบุญไปให้คนตายหรือคนที่ล่วงลับไปแล้วตามความเชื่อของศาสนาพุทธ ส่วนประเพณีสงกรานต์ นักศึกษากัมพูชาร้อยละ 75 ไม่เคยร่วมประเพณีสงกรานต์ในประเทศไทยจึงไม่มีประสบการณ์จริงเกี่ยวกับประเพณีสงกรานต์โดยนักศึกษาดังกล่าวมีความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีสงกรานต์ว่าเป็น การเล่นน้ำ การสังสรรค์ การเฉลิมฉลองประจำปีการพบปะครอบครัว ซึ่งประเพณีสงกรานต์ของประเทศไทยกับประเทศกัมพูชามีลักษณะคล้ายกันและมีช่วงเวลาเดียวกัน นักศึกษากัมพูชาร้อยละ 25 เคยร่วมประเพณีสงกรานต์ในประเทศไทย จึงมีประสบการณ์จริงเกี่ยวกับประเพณีสงกรานต์ และนักศึกษาได้ให้คำตอบว่า ประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของไทยมาแต่โบราณเป็นเทศกาลรื่นเริงสนุกสนาน มีการเล่นน้ำ การทำบุญและการรดน้ำดำหัวแสดงถึงการเคารพผู้ใหญ่ เป็นต้น

3. คะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนทัศน์วัฒนธรรมไทย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบวัดมโนทัศน์วัฒนธรรมไทยจำนวน 20 ข้อ จากนักศึกษากัมพูชาทั้งหมด 16 คน มีการคิดคะแนนโดยการเทียบเป็นร้อยละได้ผลลัพธ์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนร้อยละและระดับมโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวกำพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา

คะแนนร้อยละ	ระดับมโนทัศน์วัฒนธรรมไทย	จำนวน (N= 16)
80 -100	ดีมาก	1
60 - 79	ดี	2
40 - 59	ปานกลาง	12
20 - 39	น้อย	1
0 - 19	น้อยมาก	-

จากตาราง 1 พบว่า นักศึกษาชาวกำพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา มีมโนทัศน์วัฒนธรรมไทย ระดับดีมาก จำนวน 1 คน ระดับดีจำนวน 2 คน ระดับปานกลางจำนวน 12 คน และระดับน้อยจำนวน 1 คน

4 .ปัจจัยที่ส่งผลต่อมโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวกำพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา

นักศึกษาชาวกำพูชาร้อยละ 56.25 ให้คำตอบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดหรือ การสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยคือ ลักษณะสังคม โดยให้เหตุผลว่า ลักษณะสังคมที่อยู่อาศัยคือมหาวิทยาลัยพะเยานั้น ส่งผลต่อความคิดและการรับรู้วัฒนธรรมไทย เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย เป็นลักษณะสังคมซึ่งการใช้ชีวิตของคนในมหาวิทยาลัย และคนที่อยู่พื้นที่โดยรอบซึ่งส่วนมากเป็นแบบภาคเหนือทำให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมของภาคเหนือ ประกอบกับนักศึกษามีการอาศัยอยู่เฉพาะภายในมหาวิทยาลัยพะเยา ไม่ค่อยได้มีโอกาสออกนอกมหาวิทยาลัย การสร้างมโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษา ลักษณะสังคมที่อาศัยอยู่จึงส่งผลต่อการเรียนรู้ ความคิดและการสร้างมโนทัศน์วัฒนธรรมไทย นักศึกษาชาวกำพูชาร้อยละ 25 ให้คำตอบว่าภาษาไทยคือปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิด หรือการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เพราะว่าภาษาไทยเป็นภาษาหลักที่ใช้ในการสื่อสารเวลาที่อาศัยในประเทศไทย ภาษาไทยจึงส่งผลต่อการเรียนรู้ ความคิด และความเข้าใจต่างๆ นักศึกษาชาวกำพูชาร้อยละ 12.5 ให้คำตอบว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่อยู่อาศัยคือปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดหรือการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เนื่องจาก ลักษณะสังคมหรือ ลักษณะการดำรงชีวิตนั้น เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่อยู่อาศัย เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศและทรัพยากรธรรมชาติ กล่าวคือ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศเป็นอย่างไร เราต้องปรับตัวตามสภาพแวดล้อมนั้น นักศึกษาชาวกำพูชาร้อยละ 6.25 ให้คำตอบว่าปัจจัยอื่นๆ คือ การกระทำที่ส่งผลต่อปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดหรือการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เนื่องจาก การกระทำเป็นสิ่งที่แสดงออกมารูปแบบที่สามารถเห็นได้ชัดเจนและสามารถเรียนรู้ได้ง่าย การกระทำของแต่ละบุคคลจึงส่งผลต่อความคิดและความเข้าใจ

5. วัฒนธรรมไทยเรื่องใดที่เป็นอุปสรรคหรือปัญหาต่อการเรียนรู้และปรับตัวในการใช้ชีวิตในสังคมไทย

นักศึกษาชาวกำพูชาร้อยละ 68.75 ให้คำตอบว่าภาษาไทย เป็นอุปสรรคหรือปัญหาต่อการเรียนรู้ และปรับตัวในการใช้ชีวิตในสังคมไทย เพราะว่าภาษาเป็นการสื่อสารโดยใช้เสียงในการสื่อสาร การออกเสียงผิดทำให้เกิดความหมายที่เปลี่ยน ซึ่งภาษาไทยมีการออกเสียงที่ยาก การพูดภาษาไทย จึงส่งผลต่อการปรับตัวการใช้ชีวิตสังคมไทย นักศึกษาชาวกำพูชาร้อยละ 18.75 ให้คำตอบว่าอาหารไทยเป็นอุปสรรคหรือปัญหาต่อ

การเรียนรู้และปรับตัวในการใช้ชีวิตในสังคมไทย เนื่องจากวัฒนธรรมเรื่องอาหารของคนไทย มีความแตกต่างกับประเทศกัมพูชา มีอาหารที่แตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการใช้ชีวิตในประเทศไทย นักศึกษาชาวกัมพูชาร้อยละ 6.25 ให้คำตอบว่า มารยาทไทยเป็นอุปสรรคหรือปัญหาต่อการเรียนรู้และปรับตัวในการใช้ชีวิตในสังคมไทย เนื่องจากการมาไทยเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนเป็นเรื่องของการปฏิบัติที่เรียบร้อยสวยงาม และการใช้ชีวิตในสังคมไทยจำเป็นต้องพบเจอเรื่องมารยาทไทยซึ่งยากต่อการปรับตัวและการปฏิบัติตัว นักศึกษากัมพูชา ร้อยละ 6.25 ให้คำตอบว่า ประเพณีไทยเป็นอุปสรรคหรือปัญหาต่อการเรียนรู้และปรับตัวในการใช้ชีวิตในสังคมไทย เนื่องจากการประเพณีไทยมีหลากหลายประเพณี และมีประเพณีท้องถิ่น หากเราไม่มีความรู้หรือประสบการณ์เรื่องประเพณีไทยจะทำให้ยากต่อการปรับตัวกับเพื่อนคนไทย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวกัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา มีประเด็น ที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ประการแรกโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวกัมพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา ในด้านภาษาไทย อาหารไทย มารยาทไทย และประเพณีไทยอยู่ในระดับปานกลางโดยนักศึกษส่วนใหญ่ได้คะแนนในระดับปานกลาง จำนวน 12 คน จากนักศึกษาทั้งหมด 16 คนซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด ประกอบกับการวิเคราะห์ผลการตอบแบบสัมภาษณ์ลักษณะการตอบคำถาม แนวคิดโดยนักศึกษสามารถวิเคราะห์ อธิบายคำจำกัดความ และยกตัวอย่างโนทัศน์วัฒนธรรมไทย ในเรื่องต่างๆออกมาในรูปแบบของนามธรรมได้นั่นคือ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากการที่อาศัยอยู่ในสังคมไทย โดยอาจเกิดจากการเรียนรู้ด้วยการสังเกตคนอื่นๆ กล่าวคือบุคคลสำคัญที่จะเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารในการเรียนรู้การเรียนรู้โดยการสังเกตสามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีแรงเสริมพฤติกรรม (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2549) และการที่นักศึกษาสามารถอธิบายคำจำกัดความและยกตัวอย่างโนทัศน์วัฒนธรรมไทย ในเรื่องต่างๆออกมาในรูปแบบของนามธรรมได้ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาจะต้องมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้น ดังที่ นาดยา ปิลันธนาพันธ์ (2542) ได้กล่าวไว้ว่า การที่มนุษย์สามารถสรุปอธิบายเรื่องราวต่างๆได้เพราะมีความรู้ข้อเท็จจริงและประสบการณ์ คนเราจะเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆได้ ต้องมีความรู้ มีประสบการณ์ได้เห็นข้อเท็จจริงได้เห็นตัวอย่าง ความรู้ประสบการณ์มีมากความคิดรวบยอดกว้างขวาง ความรู้ประสบการณ์ผิดพลาดความคิดรวบยอดก็ผิดพลาด

การจัดการข้ามวัฒนธรรม การอาศัยหรือใช้ชีวิตในต่างประเทศ นักศึกษาชาวกัมพูชาจะต้องมีการสื่อสาร การเรียนรู้ การพบปะพูดคุย ตลอดจนการใช้ชีวิตประจำวันร่วมกันกับคนเจ้าของประเทศ ทำให้นักศึกษาต้องเกิดการปรับตัว การจัดการด้านวัฒนธรรม ซึ่งวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศมีความแตกต่างกัน การอาศัยอยู่ในสังคมไทยจำเป็นต้องเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมไทย หากนักศึกษาสามารถเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมไทยก็จะสามารถปฏิบัติและตอบสนองต่อสังคมไทยได้ ทำให้เกิดการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพสังคม และสามารถอาศัยอยู่ในสังคมนั้นอย่างมีความสุข ดังที่ เพ็ชร ฐปะวิเชตร (2550) ได้กล่าวไว้ว่าการไปศึกษาต่างประเทศ ทำให้เราได้มีการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ทำให้บุคคลต้องมีการพบปะสังสรรค์ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่เป็นเจ้าของประเทศที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากเรา ทำให้เกิดการเรียนรู้ และการปรับตัวเข้าหากัน และอาจนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ด้านอื่นๆตามมา การไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ บุคคลที่ไปศึกษานั้นจะต้องมีการเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศเจ้าบ้านที่เราไปอาศัยอยู่ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบชั่วคราวหรือแบบยาวนาน ทั้งนี้ เพื่อให้เราเกิดความเข้าใจ ยอมรับ ตัดสินใจและเรียนรู้เพื่อการปรับตัวให้เกิดการ

ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของเรา และวัฒนธรรมใหม่ให้เข้ากันได้อย่างมีประสิทธิภาพในสัดส่วนที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล การไปศึกษายังต่างประเทศจึงต้องมีการจัดการด้านวัฒนธรรมของแต่ละบุคคล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิด หรือการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับมโนทัศน์วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวกำพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา คือ ลักษณะสังคม การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมหรือเป็นกลุ่มทำให้เกิดความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์กัน คือการที่บุคคลมาอยู่ร่วมกันจำเป็นจะต้องมีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์กัน ลักษณะสังคมจึงมีอิทธิพลและส่งผลต่อ ความคิด การเรียนรู้ของบุคคล ดังที่ ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร(2545)ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการและกระบวนการที่บุคคลแสดงออกนั้นได้รับอิทธิพลทางสังคมทำให้เกิดการยอมรับลักษณะและกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นลักษณะของตน การอาศัยอยู่ในสังคมจึงได้รับอิทธิพลจากสังคมหรือบุคคลในสังคม ซึ่งมีโนทัศน์อาจเปลี่ยนไปตามบริบททางวัฒนธรรม ค่านิยมในสังคม การได้รับความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ตามเวลาสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อหมวดหมู่ที่มีอยู่ และสามารถพัฒนาหมวดหมู่ใหม่ได้ มโนทัศน์ มีความสำคัญมากในการกำหนดความเป็นมนุษย์ เพราะมโนทัศน์มีหน้าที่ในการทำ ความเข้าใจและใช้เหตุผล (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ , 2545)

ภาษาไทยคืออุปสรรคหรือปัญหาต่อการเรียนรู้และปรับตัวในการใช้ชีวิตในสังคมไทยของนักศึกษาชาวกำพูชา มหาวิทยาลัยพะเยา เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารโดยเฉพาะการออกเสียงในการสื่อสาร การออกเสียงผิดทำให้เกิดความหมายที่เปลี่ยน ซึ่งภาษาไทยมีการออกเสียงที่ยาก การพูดภาษาไทยจึงส่งผลต่อการปรับตัวการใช้ชีวิตสังคมไทยของนักศึกษาชาวกำพูชา มหาวิทยาลัยพะเยาซึ่งสอดคล้องกับ อติทยา จตุทอง (2549) ได้ศึกษาการรับรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ พบว่าการรับรู้วัฒนธรรมไทยเป็นผลมาจากผู้เรียนมีความรู้ และการได้รับประสบการณ์มาจากการเรียนภาษาไทย ส่งผลให้เกิดการรับรู้วัฒนธรรมไทย และปัจจัยด้านต่างๆที่มีผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทย ในฐานะเป็นภาษาต่างประเทศ ได้แก่ การมีเพื่อนเป็นคนไทย เวลาเรียนในไทย แรงจูงใจในการเรียนภาษาไทย ประสบการณ์จริงที่ได้รับเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมไทย และการพบเห็นวัฒนธรรมไทย ที่ประเทศตนเองมาก่อน ผู้เรียนที่มีความรู้และได้รับประสบการณ์จากการเรียนภาษาไทย จะส่งผลให้เกิดการรับรู้วัฒนธรรมไทยการเรียนรู้ตัวภาษาจึงเกี่ยวข้องกับการรับรู้วัฒนธรรมไทย

บรรณานุกรม

- กฤษณก สุขสถิต . (2555). **สังคม วัฒนธรรม ประชาคมอาเซียน 10 ชาติ**. กรุงเทพฯ : แสงดาว.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). **การคิดเชิงมนทัศน์**. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2549). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา เทพสิงห์. (2559). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นในวัฒนธรรมชายแดนไทย-มาเลเซีย : กรณีศึกษาชุมชนโละจูด จังหวัดนราธิวาส**. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 11(1), 19-38
- นาคยา ปลัณณานนท์. (2542). **การเรียนรู้ความคิดรวบยอด**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- รัชนิกร เศรษฐ. (2536). **โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ศักดิ์ไทย สุรภิจิตร. (2545). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2542). **สังคมและวัฒนธรรมไทย : ลักษณะการเปลี่ยนแปลงและวิทยาการวิจัย**.
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสาวภา ไพทยวัฒน์. (2538). **พื้นฐานวัฒนธรรมไทย : แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา**. กรุงเทพฯ : หน่วย
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- อติยา จตุทอง. (2549). **การรับรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ**. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรรถพล อนันตวรสกุล. (2546). **วัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.
- อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์. (2555). **ทักษะความคิด : พัฒนาอย่างไร**. กรุงเทพฯ : อินทร์ณน.